

G. BLUMERNING RAMZIY INTERAKSIONIZM NAZARIYASI VA UNING IJTIMOIY MUNOSABATLAR TIZIMIDAGI O'RNI.

Saydiraximov Azizjon Rustam o'g'li

*Alisher Navoiy nomidagi O'zbek tili va adabiyoti universiteti "Sotsiologiya"
yo'nalishi 1-kurs talabasi*

Annotatsiya

Mazkur maqolada amerikalik sotsiolog Herbert Blumer tomonidan ishlab chiqilgan ramziy interaksionizm nazariyasining asosiy g'oyalari, uning metodologik xususiyatlari hamda zamonaviy ijtimoiy munosabatlarni tizimidagi ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, nazariyaning inson xulq-atvori, ijtimoiy ong va kommunikativ jarayonlarni tushunishdagi o'rni yoritilgan.

Kalit so'zlar: ramziy interaksionizm, ijtimoiy ong, kommunikatsiya, ijtimoiy harakat, interpretatsiya.

Аннотация

В данной статье анализируются основные идеи теории символического интеракционизма, разработанной Herbert Blumer, её методологические особенности и значение в современной системе социальных отношений. Особое внимание уделяется роли теории в понимании человеческого поведения и коммуникации.

Ключевые слова: символический интеракционизм, социальное сознание, коммуникация, социальное действие.

Abstract

This article examines the key ideas of symbolic interactionism developed by Herbert Blumer, its methodological foundations, and its role in modern social relations. The study highlights its importance in understanding human behavior and communication processes.

Keywords: symbolic interactionism, social consciousness, communication, socialaction.

Kirish

Sotsiologiyada inson xulq-atvori va ijtimoiy tizimlarni o‘rganishda turli nazariy yondashuvlar mavjud. Shulardan biri ramziy interaksionizm bo‘lib, u insonlarning o‘zaro ta’siri va ijtimoiy haqiqatni qanday yaratishini tushuntiradi. Ushbu nazariya asosida jamiyat doimiy o‘zgarib turuvchi ijtimoiy jarayon sifatida talqin qilinadi.

Perspectives and Method" asarida ob'yektning xususiyatlariga emas, balki uning odamlar hayotidagi roliga asoslanib, uning ma'nosini aniqlashdan kelib chiqqan.

Ijtimoiylashuv – biron-bir voqea-hodisa, shaxs yoki harakatning ijtimoiy mohiyat kasb etib, ko‘pchilikka daxldor bo‘lib, ijtimoiy munosabatlar mujassamiga aylanib borishini anglatadigan tushuncha.

Nazariyaning asosiy g‘oyalari

Ramziy interaksionizmga ko‘ra, insonlar atrof-muhitni bevosita emas, balki ramzlar orqali anglaydi. Til, imo-ishoralar, belgilar insonlar o‘rtasida ma’no almashish vositasi hisoblanadi.

Blumer uchta asosiy prinsipni ilgari suradi:

1. Insonlar narsalarga ular uchun qanday ma’no kasb etishiga qarab munosabat bildiradi.
2. Ma’nolar ijtimoiy o‘zaro ta’sir jarayonida shakllanadi.
3. Ma’nolar interpretatsiya jarayonida o‘zgaradi va rivojlanadi.

Metodologik yondashuv

Blumer ijtimoiy hodisalarni o‘rganishda sifat metodlariga katta ahamiyat beradi. U inson xulqini tushunishda subyektiv tajriba va interpretatsiyani muhim deb hisoblaydi. Shu sababli kuzatish, suhbat va etnografik tadqiqotlar muhim o‘rin egallaydi.

Zamonaviy jamiyatdagi ahamiyati

Bugungi kunda ramziy interaksionizm quyidagi yo'nalishlarda keng qo'llanilmoqda:

- Ta'lim tizimida o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi munosabatlarni tahlil qilishda
- Psixologiyada shaxslararo munosabatlarni o'rganishda
- Media va kommunikatsiya tadqiqotlarida
- Ijtimoiy tarmoqlarda identifikatsiya va imij shakllanishini tushuntirishda

Qo'shimcha tahlil

Ramziy interaksionizm shaxsning ijtimoiy rolini shakllanish jarayonini chuqur tushuntiradi. Masalan, inson o'zini jamiyatdagi boshqa insonlar reaksiyasi orqali anglaydi. Bu jarayon 'ko'zgu men' tushunchasi bilan bog'liq.

Shuningdek, ushbu nazariya konflikt va ijtimoiy muammolarni mikro darajada tahlil qilish imkonini beradi. Bugungi kunda ijtimoiylashuv muammolarini o'rganishda falsafiy, sotsiologik, ijtimoiy-psixologik va tarixiy-etnografik tahlil natijasida yaratilgan uslub va yondashuvlardan kompleks foydalanish tendensiyasi yuzaga kelmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ramziy interaksionizm nazariyasi inson xulq-atvori va ijtimoiy munosabatlarni chuqur anglashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuv orqali jamiyatning murakkab ijtimoiy jarayonlari yanada aniq tushuntiriladi. Jamiyat hayotida moddiy va ma'naviy faoliyatlar natijasida turli subyektlar o'rtasida qaror topadigan o'zaro munosabat va harakat mezonlari. Ijtimoiy munosabatlar moddiy va ma'naviy munosabatlarga bo'linadi. Barcha ijtimoiy munosabatlarning ishlab chiqarish munosabatlariga bog'liq ekanini

tushunish jamiyat tarixiy taraqqiyotining qonuniyatlarini ilmiy ravishda izohlashga imkon berdi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Herbert Blumer – Symbolic Interactionism: Perspective and Method
2. George Herbert Mead – Mind, Self, and Society
3. Erving Goffman – The Presentation of Self in Everyday Life